

6.ÜNİTE

U

TYT Orta ve İleri Düzey Türkçe Soru Bankası

Sıfatlar (Ön Ad) ve Sıfat Tamlamaları

FATMA GÜL ÖRS

SIFATLAR (ÖNAD) VE SIFAT TAMLAMALARI

SIFAT(ÖNAD):

- İsim olmadan sıfat olmaz. Yani sıfatın varlığı, ismin varlığına bağlıdır.
- Ad ve sıfatın bir arada olması sıfat tamlamasını oluşturur.
- Sifatlar isme gelen çekim eklerini almaz.

★ **NOT**: Adlaşmış sıfatlar adın yerine kullanıldığı için isme gelen çekim eklerini alabilir.

SIFAT ÇEŞİTLERİ:

1. Niteleme Sifatları

2. Belirtme Sifatları

a. Sayı Sifatı

b. İşaret Sifatı

c. Belgisiz Sifat

d. Soru Sifatı

YAYINLARI

★ **UYARI**: Sıfat, ismi nitelendiği veya belirttiği için isimden önce gelir.

Örnek:

→ Bayrak yarışında **kırmızı** bayrağı kaparı öne geçti.

→ Bayrağın **kırmızısı** şehitlerimizin kanını simgeler.

Niteleme Sifatları

→ Adın kendinde olan özellikleri ifade eder. İsmine sorulan **NASIL** sorusunun yanıtıdır.

Örnek:

→ Yuvarlak masayı mutfağa koyduk.

→ Turuncu tişört sana yakışmış.

→ Soğuk su içince boğazı şişmiş.

→ İyi dost kötü günde belli olur.

★ **AÇIKLAMA** : Niteleme sıfatları aldıkları çeşitli eklerle ve taşıdıkları anlamlarla **küçültme** ve **pekiştirme** sıfatı olarak adlandırılabilir.

Pekiştirme Sıfatı

→ Bir şeyin olağandan fazla olduğunu belirten sıfatlardır.

Örnek:

→ Bu kapkaranlık odada beklemek zorunda kaldı.

→ Kirlarda beyaz beyaz papatyalar açtı.

→ Serseri mi serseri bir oğlu vardı.

→ Yalnızlar yalnızı bir şairdir o.

★ **UYARI**: Pekiştirme özelliği olan her sözcük pekiştirme sıfatı değildir. İsmi değil fiili niteliyorsa sıfat değil zarftır.

Örnek:

→ Güpegündüz kuyumcuyu soymuşlar.

★ **NOT**: Pekiştirmeli sözcüklerin yapılışı:

Örnek:

→ Simsiyah gözleri vardı.

→ Sapasağlam binalar yaptık.

Küçültme Sıfatı

- Bir şeyin, özelliğinin normalden daha az olduğunu belirten sıfatlardır. “-cik, -ce-ğiz, -msi, -mtrak” gibi ekler küçültme sıfatının oluşmasını sağlar.

Örnek:

- Ekşimsi erik dişlerimi kamaştırdı.
- Gökyüzü, kızılımtrak bir renge dönüştü.
- Büyükçe bir koli bulmak lazım.
- Daracık yolda ilerlemeye çalışıyorduk.

★ NOT:

Adlaşmış Sifat

- Özellikle niteleme sıfatından sonra gelen isim düşer ve niteleme sıfatı ismin yerini tutarsa buna adlaşmış sıfat denir.
- Bunun yanında sıfat-fiil de ismin yerini tutar ve adlaşmış sıfat- fiil olarak adlandırılır.

Örnek:

- *Eski* telefonunuzu getirin, *yeni* telefonunuzu alın.
- *Eski*yi getirin, *yeni*yi alın.

Örnekler:

- *Tatlıyı tuzluyu birbirine karıştırmışım, midem berbat oldu.*
- *Kirlilerle temizleri birbirine karıştırmışsınız.*
- *Kazada yaralılara ilk müdahaleyi vatandaşlar yaptı.*
- *Armudun iyisini ayılar yer.*
- *Öğretmen, sınıfın yaramazını dışarı çıkardı.*

Sayı Sifatları

→ Kavramları sayıyla, gösterme yoluyla vb. şekillerde belirten sıfatlardır.

Örnek:

→ Salonda üç masa on *iki* sandalye vardı. (*asıl sayı sıfatı*)

→ Sınıfta *ikinci* sırada oturuyorum. (*sıra sayı sıfatı*)

→ Sınavda her öğrenciye *ikişer* kalem veriliyor. (*üleştirme sayı sıfatı*)

→ Kahvaltıda *çeyrek* tost yedim. (*kesir sayı sıfatı*)

Belgisiz Sifat

- Başka, bir, birkaç, biraz, birçok, birtakım, bazı, kimi, hiçbir, az, çok, çoğu, fazla, bütün, tüm, falan/falanca, filan, her, herhangi bir vb.

Örnek:

- Toplantıda **başka** konular da görüşüldü.
- **Her** insan kendinden sorumludur.
- **Tüm** çocuklar oynayarak öğrenir.
- **Çoğu** insan iltifattan hoşlanır.
- **Bütün** sevgiler emek ister.
- İnsanların **birtakım** davranışlarına akıl ermez.

★ **NOT**: Belgisiz sıfat ismin yerini tutarsa belgisiz zamir olur.

Örnek:

→ Bu konuyu **bazı** adaylar yanlış anlamış.

→ Bu konuyu **bazıları** yanlış anlamış.

★ **NOT**: “**bir**” sözcüğü cümledeki kullanımına göre farklı türlerde olabilir.

Örnek:

→ **Bir** gece ansızın gelebilirim.

→ Bu parayla ancak **bir** ekmek alırsın.

→ İkimiz de **bir** boydayız.

İşaret Sıfatı

→ “bu, şu, o, öteki beriki, öyle, böyle, şöyle, buradaki, şuradaki, oradaki vb.”

Örnek:

- Onunla **bu** konuyu etraflıca görüşelim.
- Ben **böyle** konularda çekimser davranırım.
- Hamallar, **buradaki** eşyaları dikkatli taşısin.
- **Öteki** çantayı yanına almayı unutma.

★ **NOT**: İşaret sıfatı ismin yerini tutarsa işaret zamiri olur.

Örnek:

→ Zeynep bunları çözememiş.

Soru Sifati

→ Nasıl, ne, ne kadar, hangi, kaç, kaçınıcı, neredeki, kimdeki vb.

Örnek:

→ Ne hakla onu arıyorsun?

→ Kaçınıcı sınıfa gidiyorsun?

→ Burada hangi mağazanın ürünlerini bulabilirim?

★ **NOT**: Soru sıfatı ismin yerini tutarsa soru zamiri olur.

Örnek:

→ **Hangisine** bakmak istersin?

SIFAT TAMLAMASI:

→ Sifat ve ismin bir arada olduğu her söz öbeği sıfat tamlamasıdır.

Örnek:

→ Cebinde parası yok, elinde **pahalı telefon** var.

→ **Hızlı şoför** virajı alamadı.

→ Dershane, **geniş ve kalabalık bir caddeye** bakıyordu.

→ **Mavi gökyüzü ve deniz** bir noktada buluşmuştu.

→ **Sokağın köşesindeki evde** oturuyoruz.